

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020

Προς:

Υπουργό Επικρατείας κ. Γιώργο Γεραπετρίτη

Υφυπουργό παρά τω πρωθυπουργώ κ. Άκη Σκέρτσο

Θέμα: Απαιτείται Διαφάνεια, Συμμετοχή και Λογοδοσία κατά τη διαχείριση της πανδημίας του COVID-19

Αξιότιμοι κ.κ. Υπουργοί,

Με το ξέσπασμα της πανδημίας του COVID-19, η Ελλάδα εισέρχεται σε μια διπλή κρίση των δομών υγείας και της οικονομίας της, σχεδόν αμέσως μετά την έξοδό της από την πρόσφατη δεκαετή οικονομική κρίση. Αναγνωρίζοντας την κρισιμότητα της κατάστασης, η Κυβέρνηση έλαβε έγκαιρα μέτρα για τον περιορισμό της διασποράς του ιού, την ενίσχυση των δομών υγείας και την στήριξη των επιχειρήσεων.

Είναι, ωστόσο, ζωτικής σημασίας όλα τα προτεινόμενα μέτρα, οι πολιτικές αντιμετώπισης των επιπτώσεων, αλλά και ο έκτακτος περιορισμός των ατομικών ελευθεριών, να εφαρμοστούν με διαφάνεια, συμμετοχή και λογοδοσία υπέρ του δημόσιου συμφέροντος. Όπως άλλωστε δηλώνει το [Συμβούλιο της Ευρώπης](#), οι βασικές εγγυήσεις του “κράτους δικαίου, της κοινοβουλευτικής εποπτείας, του ανεξάρτητου δικαστικού ελέγχου και των αποτελεσματικών εσωτερικών μέσων, πρέπει να διατηρηθούν ακόμη και σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης”.

Η διεθνής εμπειρία μας διδάσκει ότι σε έκτακτες περιόδους κρίσης η διαφθορά караδοκεί, όταν οι θεσμοί υπολειπονται και οι εποπτικοί μηχανισμοί ατονούν. Πράγματι, όπως είδαμε με τον [ιό Έμπολα](#) και με τη [γρίπη των χοίρων](#), πάντα κάποιοι επιδιώκουν να κερδοσκοπήσουν σε βάρος των αναγκών των πολλών. Επίσης, σε επίπεδο Ε.Ε το [28% των περιπτώσεων διαφθοράς στην υγεία εντοπίζονται στην προμήθεια ιατρικού εξοπλισμού](#).

Τώρα, που ακόμα βρισκόμαστε στην αρχή της κρίσιμης αυτής περιόδου, είναι χρέος μας να επισημάνουμε την ανάγκη αντιμετώπισης των κινδύνων διαφθοράς, με όπλα τη διαφάνεια, τη συμμετοχή, τα ανοιχτά δεδομένα και τις νέες τεχνολογίες. Μόνο με διαφάνεια, ανοιχτή συνεργασία και πολιτικές βασισμένες σε έγκυρα και δημόσια επαληθεύσιμα στοιχεία θα διασφαλίσουμε ότι τα μέτρα περιορισμού της διασποράς της νόσου και η ενίσχυση του συστήματος υγείας και των επιχειρήσεων θα φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Οι έκτακτες συνθήκες δεν δικαιολογούν κανένα συμβιβασμό σε θέματα καλής διακυβέρνησης. Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνουμε δύο εποικοδομητικούς άξονες παρεμβάσεων για τη διαφανή και συνεργατική αντιμετώπιση της πανδημίας, στην υλοποίηση των οποίων είμαστε πρόθυμοι να σταθούμε αρωγοί.

Ανοιχτά δεδομένα για τα μέτρα περιορισμού της πανδημίας

- Ενιαία διαδικασία ελέγχου (test) των πιθανών φορέων του ιού για όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας.
- Ενιαίο και απλοποιημένο σύστημα ψηφιοποίησης των ελέγχων, των αποτελεσμάτων, της πορείας της αγωγής και της νοσηλείας των ασθενών για όλους τους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς υγείας.
- Δικτυακή εφαρμογή υποβοήθησης μαζικής εισαγωγής και επικαιροποίησης συμπτωματολογίας σχετιζόμενης με COVID-19 από πολίτες και υπηρεσίες ειδικού σκοπού.
- Καθημερινή δημοσίευση ανωνυμοποιημένων ανοιχτών συνόλων δεδομένων με την εξέλιξη της διασποράς της νόσου σε επίπεδο δημοτικής κοινότητας.
- Έλεγχο των τιμών στην αγορά των κρίσιμων προϊόντων (μάσκες, γάντια, απολυμαντικά κλπ.), δημοσίευση των σχετικών ευρημάτων και τιμώρηση των περιστατικών αισχροκέρδειας.
- Κατανεμημένη εφαρμογή ελέγχου των επαφών ατόμων που διαγιγνώσκονται με COVID-19.

Καμία υποχώρηση σε θέματα διαφάνειας και δημόσιας συμμετοχής

- Οι δημόσιες προμήθειες ιατρικού εξοπλισμού να διεξάγονται με ταχείες μεν, διαφανείς δε, διαδικασίες.
- Όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται με έκτακτες και ειδικές διαδικασίες να τεκμηριώνονται και να υπόκεινται σε ανοιχτό δημόσιο έλεγχο

- Η διαδικασία για την επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση να ξεκινήσει άμεσα με συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων μέσω τηλεδιάσκεψης.
- Να μην καθυστερήσει η διαδικασία ενσωμάτωσης της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 1937/2019 για την προστασία των whistleblowers, καθόσον ο ρόλος τους στην αποκάλυψη παρατυπιών και παρανομιών είναι εξαιρετικά κρίσιμος ειδικά σε τέτοιες περιόδους.
- Να διεξαχθεί σειρά διαγωνισμών καινοτομίας (hackathons) με τη συμμετοχή δημοσίων, ιδιωτικών φορέων και κοινωνίας των πολιτών για την αντιμετώπιση της νέας διπλής κρίσης

Οι πολίτες δεν πρέπει να περιοριστούν σε ρόλο παθητικού αποδέκτη των καθημερινών ανακοινώσεων.

Σας καλούμε να ανταποκριθείτε θετικά στις προτάσεις μας, ώστε όλοι μαζί να διαδραματίσουμε το ρόλο που μας αναλογεί, και να συμβάλλουμε στην επιτυχή έξοδο της χώρας μας και από αυτή τη δοκιμασία.

Δρ. Δαμάσκου Άννα

Καθηγητής Διομήδης Σπινέλλης

Πρόεδρος Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος

Πρόεδρος Οργανισμού Ανοικτών Τεχνολογιών